

การวิจัยและพัฒนา

RESEARCH & DEVELOPMENT (R&D)

และ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

PARTICIPATORY ACTION RESEARCH (PAR)

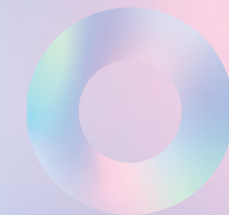
โดย

ผศ.ดร.ชั้นทอง วัฒนประดิษฐ์

ความหมายและคุณค่า

- การวิจัยและพัฒนา เป็น**ลักษณะหนึ่ง**ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มุ่งพัฒนาทางเลือก หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการยกระดับคุณภาพงานหรือคุณภาพชีวิต และผลที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา คือ **นวัตกรรม**

อ้างอิง เศษกุล มัทวานุกูล, <http://www.curriculum-instruction.com/index.php/journal>

ถอดบทเรียนจากงานวิจัย R&D และ PAR

สะท้อนมุมมองการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

มาประยุกต์ใช้ในงานวิจัย

วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

ตำบลปากจั่น จ.พระนครศรีอยุธยา

4-6 พฤศจิกายน 2563

ผศ.ดร.ชันทอง วัฒนะประดิษฐ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปรัชญาของหลักสูตร วิศวกรรมสันติภาพท้องถิ่น

“สร้างตน เปลี่ยนแปลงคน สู่การเปลี่ยนแปลง
สังคมเพื่อสันติสุข”

สัญลักษณ์โลโก้

วงเกียร์ 8 หมายถึง ผู้นำที่มีความ

1. เห็นชอบ
2. คิดถูก
3. วาจางาม
4. ประพฤติงาม
5. เลี้ยงชีพชอบ
6. เพียรทำดี
7. มีสติชอบ
8. มีสมาธิชอบ

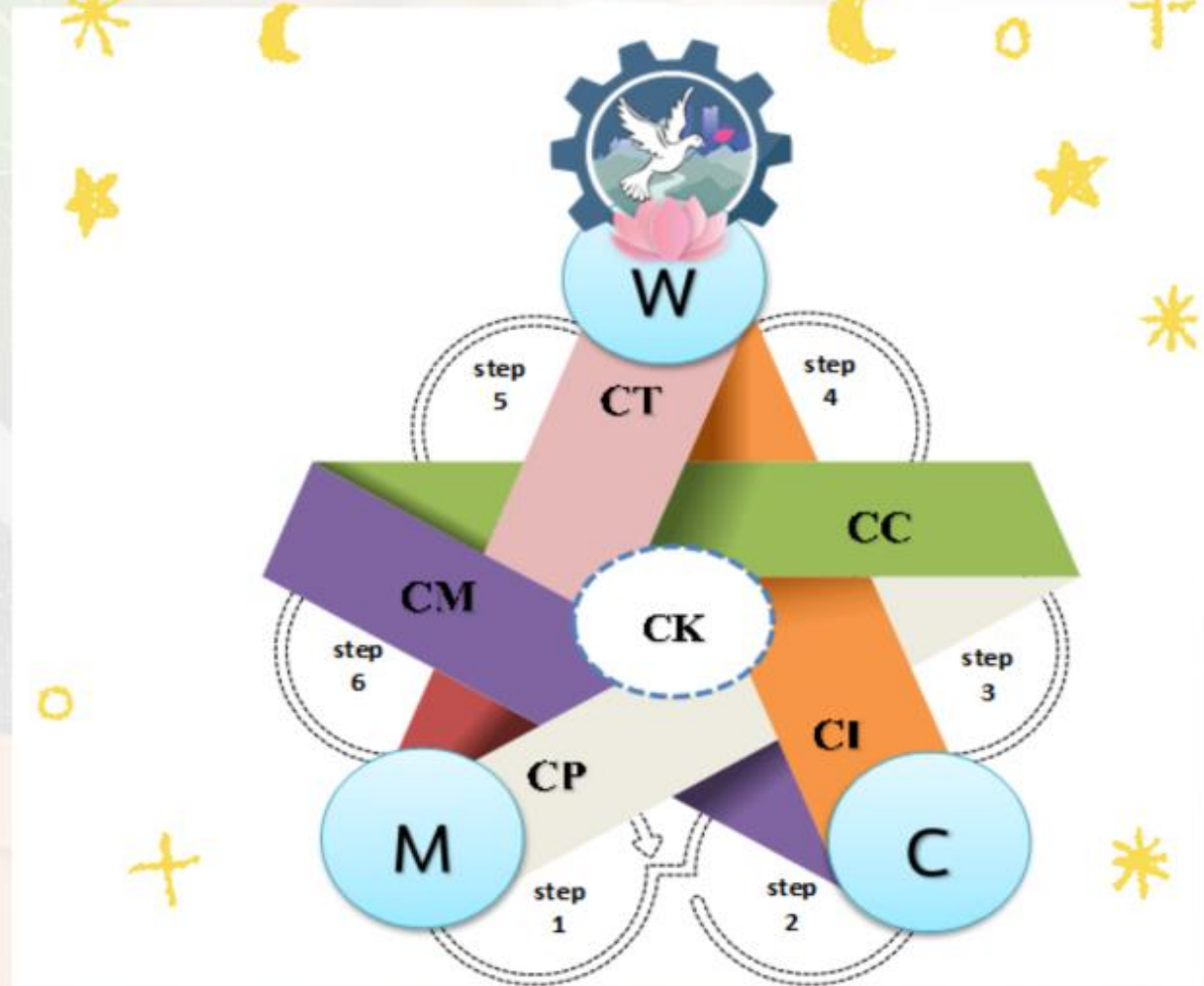
นกพิราบคาบดอกบัว หมายถึง ผู้นำที่นำความสันติสุขสู่ชุมชน

ดอกบัว หมายถึง ความรู้ ตื่น เบิกบาน

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

ได้รูปแบบโมเดล เรียกว่า
**3P-I to O for Local
peace engineers**
สามพลังในการพัฒนาสันติ
ภายในสู่สันติภายนอกของ
วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

สามพลังในการพัฒนาสันติภายใน สู่สันติภายนอกของวิศวกรสันติภาพท้องถิ่น

3 หลักการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง
ตามหลักไตรสิกขา

Morality: ศีลสิกขา

Concentration : จิตตสิกขา

Wisdom: ปัญญาสิกขา

พลังแห่งการเสริมสร้าง
สมรรถนะด้วยโคชกัลยาณมิตร

CP: Creating a Participatory community
code of conduct

CI: Creating to Inner Peace

CC: Create communication for Peace

CT: Create systematic thinking design

CM: Create mentoring to solve problems
with intelligence

CK: Coaching of the Kalyanamitta

ลำดับขั้นการเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้าง
สันติกระบวนการที่มีจุดเริ่มต้นเป็นวง
รอบของการเรียนรู้โดยมีสติเป็นฐาน

- 1) ใจเบิกบานเป็นสุข
- 2) ปรับเลนส์ตาและเปิดดวงใจ
- 3) สันเสถียรความคิดด้วยพลังบวก
- 4) แผนการเรียนรู้วิถีแห่งสันติ
- 5) กระจกสะท้อนเพื่อการพัฒนาสร้างสันติภายใน
- 6) ก้าวอย่างเป็นพี่เลี้ยงอย่างมั่นใจสู่จุดหมาย
ขยายพื้นที่สันติสุข

ถอดบทเรียนองค์ความรู้จากงานวิจัย เรื่อง

พุทธนวัตกรรมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและ
เยาวชนโดยผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน

Buddhist Innovation Drug enforcement for Children
and Youth through Community Participation

โดย

ผศ.ดร.จันทนา วัฒนประสิทธิ์
อาจารย์ประจำหลักสูตร สันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เนชิตา วัฒนชุชัย
นักวิจัย เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา

ดร.รุ่งวิมล ฐานากุล
นักจิตวิทยา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
กระทรวงยุติธรรม

ดร.ชนิษฐา ชัยสุวรรณ
อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีอาศาลคดี

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

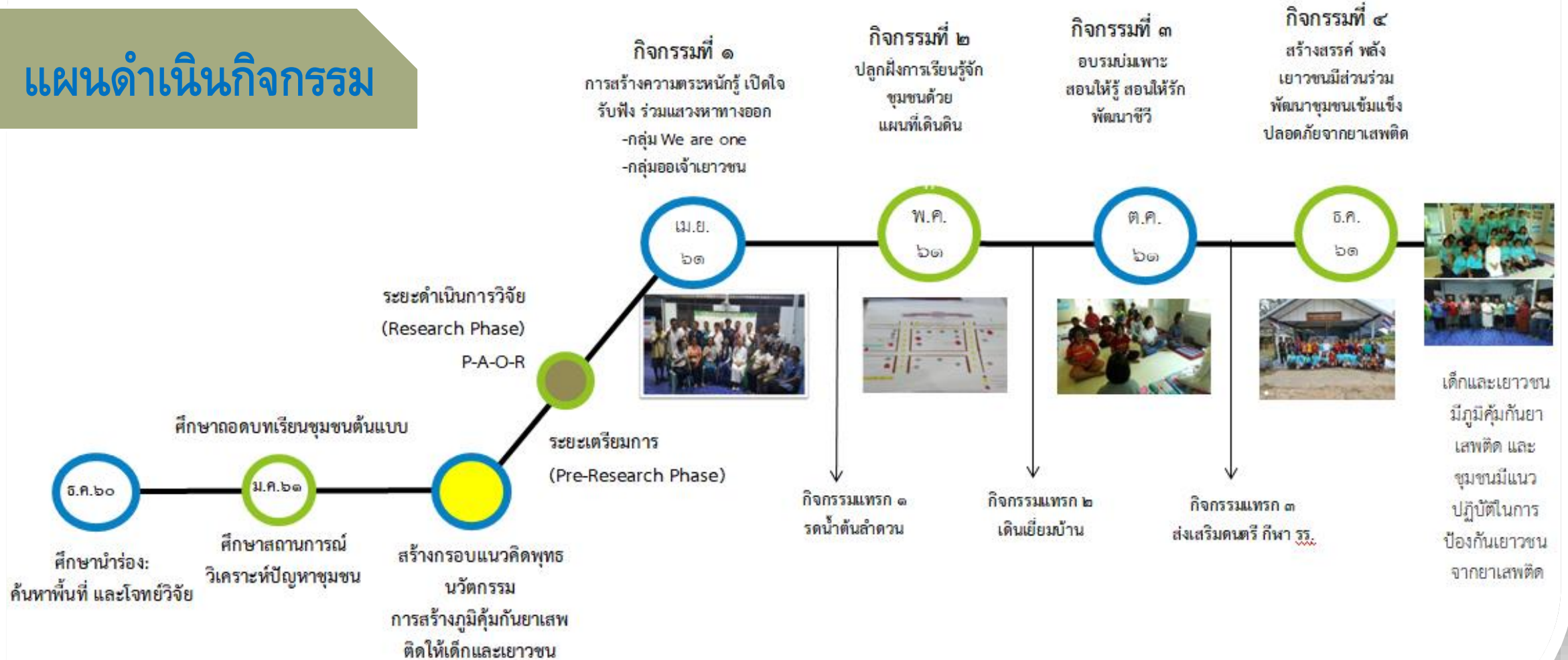
MCU RS 610761353

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- ❖ การสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม โดยทีมวิจัย และนักวิจัยชุมชน
- ❖ การสนทนากลุ่ม
- ❖ การเปิดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วยเทคนิค Appreciation-Influence-Control (A-I-C)
- ❖ การร่วมสะท้อนกิจกรรมด้วยเทคนิค AAR (After Action Review) กับทีมวิจัย และผู้เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสะท้อนถอดบทเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ❖ Tree Problem การใช้ต้นไม้ปัญหา เพื่อร่วมสะท้อนปัญหาของชุมชนและแนวทางการพัฒนา
- ❖ การทำแผนที่เดินดิน (Geo-social mapping) เพื่อศึกษาพื้นที่และบริบทของชุมชน
- ❖ การสื่อสารผ่านไลน์กลุ่ม
- ❖ การจัดกิจกรรมอบรมจิตและปัญญาสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อพัฒนาการสื่อสารและสร้างแรงบันดาลใจมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดเป็นการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ 3 วัน บูรณาการจากแนวคิดหลักไตรสิกขา มรรคมีองค์ 8 หลักพลังทุนชีวิต (life assets) ตามแนวคิดของรองศาสตราจารย์ นายแพทย์สุริยเดว ทรีปาต และเทคนิคการจัดกิจกรรมพัฒนาจิตและปัญญาแบบองค์รวม ITC-PSS ของชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์และคณะ

แผนที่เดินทางการทำงานเพื่อสังคม การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

แผนดำเนินกิจกรรม

ก้าวที่ 4 กิจกรรมที่ 2 ปลุกฝังการเรียนรู้จักชุมชนด้วยแผนที่เดินดิน
เรียนรู้แผนที่เดินดินเกิดอิทธิบาท ๔ รักพัฒนาชุมชน เกิดอัตลักษณ์กลุ่ม

พวกเราชาว we are one

ร่วมฝ่าฟันปัญหาสุดจดหมาย

รวมพลังเป็นหนึ่งเดียวทั้งใจกาย มีเป้าหมายคือสร้างสรรค์และพัฒนา

ภารกิจของหมู่บ้านเราพร้อมคิด เรามีจิตอาสาเดินหน้าสู้

หากใจหนึ่งเดียวนั้นยังมีอยู่

ที่ปลายอุโมงค์คงมีแสงแห่งความสำเร็จ

we are one ,we are one, we are one

จะร่วมกันฝ่าฟันพัฒนาขยัน

เร่งศึกษาแก้ปัญหาสารพัน

สร้างแดนสวรรค์ที่บ้านเกิดของเรา

ก้าวอย่างที 5 กิจกรรมที่ 3 อบรมบ่มเพาะ **สอนให้รู้ สอนให้รัก พัฒนาชีวิต สร้าง
ภูมิต้านทานยาเสพติดในชุมชน**

วันที่ 1 เรียนรู้เข็มทิศชีวิต

- ❖ กิจกรรมการปรับฐานจิต
- ❖ กิจกรรมรู้จักคุณค่าชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา
- ❖ กิจกรรม ค้นหาชีวิต (เราเกิดมาทำไม):

ปลูกฝังความเป็นชาวพุทธสวดมนต์ ไหว้พระ ทำใจให้สงบ

ตั้งจิตอธิษฐานพัฒนารักษาสัตว์ 5

เขียนเป้าหมายชีวิตและแลกเปลี่ยนความเห็น

กิจกรรมสร้างพลังบวก WE ARE ONE ร่วมพัฒนาชุมชน

เวทีชุมชนเสริมพลังบวกเยาวชน WE ARE ONE

ผลที่เกิดขึ้นจากการมีเยาวชนกลุ่ม WE ARE ONE

ของดีศรีท่าคอยนาง กับ การผลิตขนมดอกจอก

ประเมินผลการเปลี่ยนแปลงผลจากที่เยาวชนได้รับจากพุทธนวัตกรรม

(1) พัฒนากายให้เป็นสุข (Physical Development for Happy Life)

-พฤติกรรมความพึงพอใจในวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ การไม่ติดในวัตถุนิยม การเห็นคุณค่าของธรรมชาติ การรู้จักบริโภคสิ่งต่างด้วยปัญญา พึงพาตนเองให้เข้าถึงความสุขได้

(2) พัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางสังคมอย่างมีสุข (Social Behavioral Development for Happy Social)

-การเห็นคุณค่าแท้งของงานที่ทำ ความซื่อสัตย์สุจริต การรักษาศีล หรือการไม่ประพฤติเบียดเบียนซึ่งกันและกัน การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ การให้เกียรติ การมีเมตตากรุณาต่อกัน รวมไปถึงการรู้จักหน้าที่ และควบคุมตนเองให้อยู่ในวินัยหรือกฎระเบียบทางสังคม

(3) พัฒนาจิตใจเข้าถึงความสุขด้านใน (Mind Development for Happy Mind)

-การรู้จักควบคุมอารมณ์ ความพอใจในสิ่งที่ตนมี เห็นคุณค่าของตนเอง และปัจจัยแวดล้อม การมองโลกในแง่บวกและแสดงออกถึงความสุขที่มีพร้อมที่จะเผื่อแผ่ความสุขให้ผู้อื่น

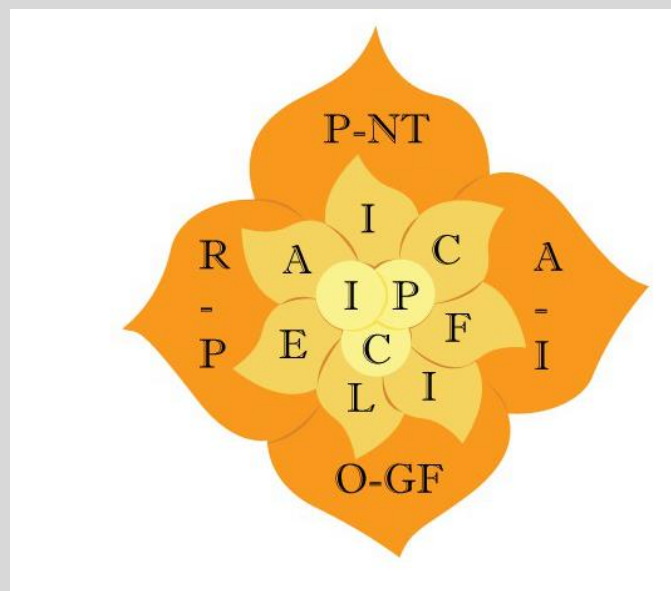
(4) พัฒนาปัญญาโดยใช้ความสุขทำสิ่งที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์ (Wisdom Development for Happy Creativity)

-การรู้จักแก้ปัญหาด้วยปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การคำนึงถึงผู้อื่น คิดก่อนทำและมีความรอบคอบเสียสละ ปัญญาแยกแยะถูกผิด ดีชั่ว การห่างไกลอบายมุข การคบเพื่อนที่ดี

4 แนวปฏิบัติที่เพื่อสร้างชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง (4 Buddhist Guidelines (PAOR))

- 1) ร่วมคิดวางแผนด้วยอริยสัจ 4 (Co-ordinate the Plan with the Four Noble Truths.) / P-NT
- 2) ร่วมปฏิบัติด้วยอิทธิบาท 4 (Action with the Iddhipada 4)/ A-I
- 3) ร่วมสังเกตการณ์ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร (Co-observe with Good Friends)/O-GF
- 4) ร่วมสะท้อนผลด้วยปธาน 4 (Reflect the results with Padhàna 4)/ R-P

PAOR Buddhist

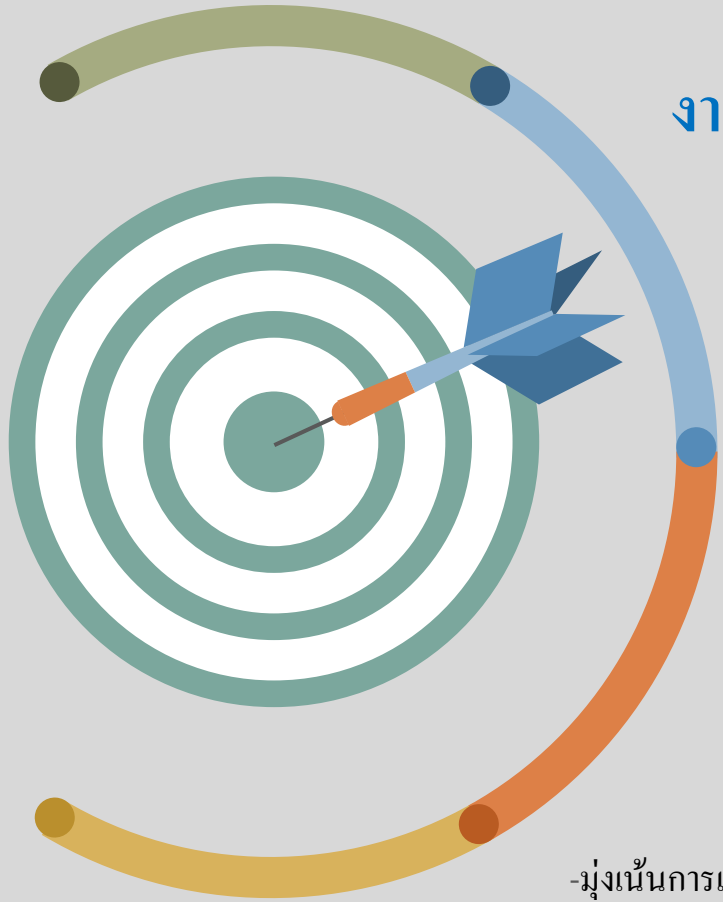
Guidelines

4 แนวปฏิบัติเพื่อสร้าง
ชุมชนแห่งรักที่เข้มแข็ง

ถอดรหัสการออกแบบวิจัย

งานวิจัยเชิงคุณภาพ

- การออกแบบวิจัยที่มีความยืดหยุ่น มีความเป็นพลวัต ปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นได้ตามสภาพการณ์
- จุดมุ่งหมายเพื่อตีความทำความเข้าใจปรากฏการณ์ใดๆ ที่นักวิจัยต้องการแสวงหาความรู้ (ตรรกะแนวคิดแบบอุปนัย)
- การวิเคราะห์ การนำเสนอข้อมูลหลักฐาน ไม่อยู่ในรูปตัวเลข ผู้วิจัยเป็นเครื่องมือวิจัยที่สำคัญในการตีความปรากฏการณ์

งานวิจัยเชิงปริมาณ

- การออกแบบวิจัยที่มีแบบแผนเข้มงวดการแสวงหาคำตอบตามสมมุติฐาน จากกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้
- มุ่งแสวงหาความรู้ความจริงให้ออกมาอยู่ในรูปของตัวเลขที่สามารถเจนนับได้ และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตัวเลขสถิติ
- การสรุปผลการวิจัยที่มุ่งหาข้อสรุปเป็นตัวแทนคำอธิบายคำตอบงานวิจัยในวงกว้าง (ตรรกะแนวคิดแบบนิรนัย)
- แบ่งลักษณะของประเภทหลัก คือ การวิจัยทดลอง และแบบไม่ทดลอง

งานวิจัย R&D

- มุ่งเน้นนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้โดยตรง เป็นรูปธรรม เห็นผลที่ชัดเจนในการพัฒนาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- แบบแผนการวิจัยที่มีระบบ โดยผ่านการทดลอง และตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์
- ผลงานวิจัยถูกนำไปเผยแพร่ในวงกว้าง
- เกิดนวัตกรรมใหม่ ทั้งที่เป็นรูปของผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการ กระบวนการใหม่

งานวิจัย PAR

- มุ่งเน้นการแก้ปัญหาโดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสะท้อนผล และรับผลประโยชน์
- นักวิจัยเป็นพี่เลี้ยง ทำงานร่วมกับนักวิจัยท้องถิ่น (คนในชุมชน) ทำให้ชุมชนเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาดตนเองด้วยงานวิจัย
- เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แสดงให้เห็นถึงทิศทางการพัฒนาที่จะแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมจากความร่วมมือของชุมชน

Thank you